

Nico Vader draagt zijn kennis over

Nico Vader (68), zijn leven lang scheepsbouwer in hart en nieren, wil zijn kennis van de scheepsbouw, het maken van tekeningen, het uitslaan, het bouwen, het restaureren en ook het werken met historische werktuigen overdragen op een volgende generatie. Dat gaat hij, samen met het Kenniscentrum Oud Nederlandse Vaartuigen, vanaf april doen met kleinschalige cursussen. Door: Wim de Bruijn

Nico Vader bouwde, in een periode van vijftien jaar, bij Jachtwerf Kuiper in Schoorl aan het Noord-Hollands Kanaal, maar liefst 250 casco's van vooral S-spant zeiljachten, maar ook Gillissen vletten en andere casco's. Later als zelfstandig bouwer en ontwerper nog veel meer vaartuigen in allerlei soorten, zelfs baggermachines. Er varen nog heel wat Kustvaarders rond van zijn hand en naar ontwerp van Dick Koopmans sr. Het was daar in Schoorl een historische plek, omdat er al in 1623 een schuitenmakershelling was aan het riviertje de Rekere, waar later het Noord-Hollands Kanaal is gegraven. Maar in 1985 verhuisde Nico met vrouw, zoon en dochter naar Broek op Langedijk, naar de Sluiskade naast de sluis naar het 'Rijk der duizend eilanden'.

Rijk der duizend eilanden

Tot de jaren zeventig van de vorige eeuw waren er rond Broek op Langedijk in de polder Geestmerambacht, nog 12.700 eilandjes. Om de boeren efficiënter te kunnen laten werken, werd een enorme ruilverkaveling op poten gezet. Veel sloten werden gedempt met zand dat uit het huidige Zomerdel, de grote recreatieplas ten westen van Broek op Langedijk, werd gezogen. Nu is er nog een veel kleiner, oorspronkelijk, gebied met ongeveer tweehonderd eilandjes waar veel met bootjes wordt gevaren. Er schutten jaarlijks meer dan drieduizend boten door de sluis naast het

huis en de werf van Nico.

De eilandjes zijn langgerekt en smal. Ze werden aanvankelijk opgehoogd met bagger uit de sloot er omheen met behulp van de baggerbeugel, dus met de hand. Vervolgens werden er dan koolplantjes geplant. Zo werd Broek op Langedijk bekend om zijn kool. Maar men teelde er ook bloemkool, aardappelen, rabarber, enz. De oogst werd per akkerschuit – eerst van hout, later van ijzer en staal naar de Broekerveiling gebracht. Na de verkoop werden de kisten met groente overgeladen op de Langendijker kofschepen en onder meer naar Alkmaar en Amsterdam vervoerd. Er zijn honderden van die stalen akkerschuiten bewaard gebleven. Ze worden nog wel gekloet (geboomd) en als het kan gezeild, maar de meeste schuiten hebben een Lister dieseltje of tegenwoordig een elektromotor. Zelf heeft Nico de laatste Langendijker Koftjalk behouden en gerestaureerd. Zijn zoon heeft zelfs, met hulp van zijn vader, een nieuw stalen Kofschip gebouwd, waar ook een fraaie film van is gemaakt. Om de schuiten te kunnen hellingen, bouwde Nico een heuse langshelling. En geen eenvoudige, maar een helling met zware lorries, waarmee schepen tot 30 ton omhoog kunnen worden gehaald. Alles gemaakt van hergebruikt materiaal, afkomstig van historische werven! Alhoewel dat niet hoeft voor een museale helling, is hij toch bezig om eventuele stoffen op te vangen

links: Nico Vaders Museum Helling in Broek op Langedijk met een nieuw gebouwde veldschuit op de helling

boven: Nico aan het roer van het kofschip

onder: Een knabbelschaar met verzwaarde slinger. Zo werden de platen vroeger op maat gesneden

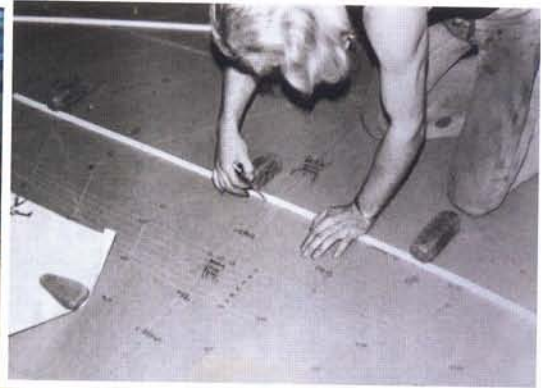
en af te voeren, zonder dat je er iets van ziet. Er wordt veel van deze museale helling gebruik gemaakt.

Praktijkdagen

Het Kenniscentrum Oud Nederlandse Vaartuigen (KCONV) gaat, in samenwerking met een aantal behoudsorganisaties en deskundigen, vanaf 2 april praktijkdagen houden over traditionele scheepsbouw. De volgende onderwerpen komen aan bod en deelnemers kunnen zelf bepalen aan welk onderdeel ze willen deelnemen.

KCONV

Het KCONV bestaat uit een groot netwerk van bewezen deskundigheid. Deskundigen zijn mensen met een bepaalde specialisatie/passie, afkomstig uit o.a. musea, archieven, monumentenzorg, historische verenigingen, onderzoeksinstituten, het bedrijfsleven en onderwijsinstellingen. Door deze mensen, stuk voor stuk idealisten, met elkaar te verbinden is ongelooflijk veel kennis bereikbaar geworden. Niet alleen theoretisch, maar vooral ook praktisch.

Er wordt uitgelegd hoe je scheepstekeningen moet lezen, hoe een ontwerp tot stand komt, hoe een lijnenplan strokend wordt gemaakt en alle maten, via een spantenlijst, op een spantenvloer op ware grootte worden uitgezet en gestrookt. Vervolgens leer je hoe je plaatuitslagen kunt maken. Heel interessant omdat er geen lesboeken over dit onderwerp bestaan.

Een ander onderwerp is Scheepsbouw. Er wordt begonnen met houtconstructies, vroeger en nu, de overgang van ijzer naar staal. De techniek en van het werken ermee.

Weer een ander onderwerp is het restaureren van schepen. Zowel het klinken als het lassen wordt behandeld.

Bij het vervangen van huidplaten wordt ook behandeld hoe je een staalplaat niet alleen in langsrichting, maar ook in dwarsrichting bolling kan geven.

Omdat Nico zijn leven lang historische werktuigen heeft verzameld en ook weer gangbaar gemaakt, laat hij zien hoe je er, nog steeds, heel goed mee kunt werken. Zo krijg je eerbied voor het oude scheepmakers vak.

onder: Een akkerschuit van Langedijk. Er werd kool mee vervoerd die op de vele eilandjes werd verbouwd. Ze werden vaak gekloet, een vorm van bomen

boven: De eerste in Nederland gebouwde laskar (1928), de LT1 van Smit Nijmegen, werkt – dankzij Nico – nog steeds

rechts boven: Tijdens een van de cursusdagen wordt uitgelegd hoe je een spantenvloer maakt en hoe je met strooklatten en tekenloden strokende lijnen kunt krijgen

onder: Veel oude machines, zoals deze draaibank uit 1919, worden met banden aangedreven via een centraal opgestelde motor

Er staat ook een lezing over scheepshistorisch onderzoek op de planning en tenslotte wordt ingegaan op onderhoud en verduurzaming. Nico is al een tijdje bezig om een milieuvriendelijke verf te ontwikkelen, ook voor onderwaterschepen.

Bij elkaar duurt een cursus acht tot tien dagen, waarbij van 9-12 en van 12.30 tot 15.00 les wordt gegeven. Er is telkens plaats voor 5 cursisten en de eerste ronde was direct volgeboekt. Je kunt je nog steeds opgeven als je geïnteresseerd bent, want er kunnen eventueel extra cursusdagen worden toegevoegd. In de vakanties worden geen cursussen gegeven, want dan wordt er gezeild, zegt Nico lachend. De deelname is kosteloos en je kunt je aanmelden via werfhelling@gmail.com

VADERS MUSEALE SCHUITENHELLING

De Schuitenhelling is samengesteld uit onderdelen van scheepswerfjes en schuitenhellingen die tot de jaren zestig van de vorige eeuw operationeel waren in polder 'Geestmerambacht'. Deze polder viel in de zeventiger jaren ten prooi aan een omvangrijke ruilverkaveling. Daardoor verdween het bijzondere vaarlandschap. Vaders Museale Schuitenhelling is een typisch Noord-Hollandse schuitenhelling waarop karakteristieke akkerschuiten gebouwd en onderhouden werden. De verzameling gereedschappen en werktuigen geeft een compleet beeld van hoe tussen 1850 en 1950 gewerkt werd. Van houtbouw naar staalbouw, van handmatig naar machinaal. In de haven en op het terrein van de Schuitenhelling bevinden zich de in 1893 gebouwde Langedijker Koftjalk en enkele akkerschuitjes. Op de helling worden voor bezoekers rondleidingen met uitleg en demonstraties georganiseerd. Het is ook het startpunt van tochten met de Langedijker Koftjalk. Tijdens de vaart krijgt u uitleg over het poldergebied; de complete ontstaansgeschiedenis wordt in chronologische volgorde verteld.

Bezoek uitsluitend op afspraak. Meer info: www.schuitenhelling.wordpress.com of tel. 06 1626 1914.

